

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ СЕРЕДИНИ ХХ СТ.

Освітня програма Українська мова і література
перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 035 Філологія
035.01 Українська мова і література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Літературна діаспора на уроках української літератури
Викладач (-і)	Слоньовська Ольга Володимирівна
Контактний телефон викладача	(0342)596074
E-mail викладача	Olga.slonovska@ukr.net
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 годин).
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: 30 год. Понеділок 11.30-13.30. Кафедра української літератури, 303 ауд. Онлайн-консультації: 30 год. Розклад присутності викладача: субота з 11.30-13.30 viber (+3800991329355).
2. Анотація до курсу Дисципліна «Літературна діаспора середини ХХ ст» вивчається студентами-бакалаврами спеціальності 035 Філологія четвертого курсу навчання у другому семестрі й має на меті ознайомлення з особливостями розвитку українського красного письменства ХХ ст. в еміграції. Курс покликаний допомогти студентам набути належні знання з літератури української діаспори періоду розквіту Модернізму, зрозуміти, що література української еміграції є питомою ланкою українського літературного процесу в цілому, причому тією літературою, яка розвивалася вільно, а не під пресом цензури й насильницько насадженого фальшивого методу «соцреалізму»; сформулювати естетичні смаки й основні вектори самоосвіти. У результаті вивчення курсу кожен студент має на основі засвоєних теоретичних понять знати специфіку й уміти ефективно та креативно застосовувати різні комбінації методологій, зокрема міфокритики, методів, прийомів і засобів аналізу творів літератури української діаспори, обирати творчий підхід під час проведення практичних занять різного типу, компетентного підходу до індивідуальної, самостійної та дистанційної форми навчання.	
3. Мета та цілі курсу	
Досягнення студентами спеціальності 035 Філологія літератури розуміння української діаспори як питомої ланки єдиного ланцюга українського літературного процесу; практичного оволодіння основами сучасних літературознавчих методологій, зокрема психоаналізу, структуралізму, постструктуралізму, інтертекстуальності, герменевтики, компаративістики, міфологічної критики; логічного формування у студентів здатності до свідомого вибору компонентів аналізу, вміння зіставляти й порівнювати, робити власну умовиводи та загальні висновки; на основі прочитаного формуванням власної виразної національної самоідентифікації. Забезпечення належної теоретичної і практичної підготовки студентів до розкриття сутності, становлення та етапів розвитку української літератури періоду Модернізму в материковій підрадянській Україні та в діаспорі, досконалим володінням інформації з історії української літератури, теорії літератури, культури та мистецтва українського народу. Цілепокладанням курсу є оптимальне забезпечення студентів сучасними фундаментальними основами всіх нині широко затребуваних методологій аналізу діаспорної української літератури, розуміння суті розвинутого літературного напрямку Модернізму в світі й українському діаспорному красному письменстві.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Результатами навчання в ОК «Література української діаспори середини ХХ ст.» є зокрема здобуття таких компетентностей, зазначених в ОП «Українська мова і література»:	

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку української літератури, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 8. Здатність вільно оперувати лінгвістичною і літературознавчою термінологіями для розв'язання професійних завдань.

Здатність майбутнього фахівця-філолога забезпечувати своєю професійною підготовкою оптимальну готовність до обраного фаху, що передбачає застосування певних теорій і методів і характеризується комплексністю; здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології; аналізувати й оцінювати досягнення (явища) національної та світової культур, орієнтуватися в культурному й духовному контексті сучасного суспільства, цінувати та поважати різноманіття й мультикультурність, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності; готовність до реалізації власної траєкторії навчання протягом життя; здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу, самостійного оволодіння новими знаннями; здатність дбайливого ставлення до здоров'я і життя як власного, так і інших людей, дотримання правил безпеки в життєдіяльності, до збереження навколишнього середовища; здатність вільно спілкуватися державною мовою, застосовувати знання української мови та літератури в різних професійних ситуаціях, налагоджувати й підтримувати необхідні контакти в соціумі, виробляти власну комунікаційну стратегію, ефективні способи взаємодії з людьми; здатність реалізовувати управлінські функції (аналіз, прогнозування, організація, контроль, самоконтроль у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів діяльності); демонструвати вільне володіння українською мовою, широку панорамність її ресурсів, стильового багатства, домінантної ролі в державі; здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих юних громадян України; уміння використовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності; здатність аналізувати й інтерпретувати мовні та літературні процеси, зіставляти лінгвістично-літературну інформацію; уміння діагностувати й корегувати власну професійну діяльність, активно створювати мікроклімат дотримання поваги до національних цінностей і чітка державницька позиція: організувати позитивну креативну атмосферу, виробляти здатність утверджувати національні і гуманістичні ідеали демократичних цінностей, берегти мовне й культурне багатство України; нарощувати здатність активно, відповідально й ефективно реалізовувати

громадянські права й обов'язки з метою утвердження державності України й розвитку демократичного суспільства; неухильно дотримуватись поваги до національних цінностей і мати виразну державницьку позицію.

У результаті вивчення курсу «Література української діаспори середини ХХ ст.» ви (студенти) зможете набути

ЗНАНЬ І РОЗУМІННЯ

- Періодів, ключових етапів та особливостей складного літературного процесу українського класичного письменства;
- що таке сюжетно-композиційні особливості літературних набутків діаспори;
- настільки складний, але й ефективний методичний інструментарій найбільш поширених сучасних літературознавчих методологій (психоаналіз, структуралізм, постструктуралізм, інтертекстуальність, герменевтика, компаративістика, архетип на критика);
- чому й чим саме відрізнялося становлення Модернізму в літературі української еміграції від його паростків у контексті «соцреалістичної» материкової української літератури.

ВМІНЬ І НАВИЧОК

- використовувати теоретичні знання з курсу «Літературна діаспори середини ХХ ст.» на практиці;
- володіти швидкою поінформованістю і методологічним інструментарієм спеціаліста-філолога;
- за потреби, успішно використовувати сучасні інтерактивні технології;
- без особливих зусиль проявляти обізнаність, творчу ініціативу, креативність;
- з метою успішної реалізації своєї фахової підготовки працювати в різних сферах філологічних наук: у видавництві на посаді літредактора чи коректора, школі на посаді вчителя-словесника, державних установах на посаді працівника з роботи з молоддю чи з закордонних зв'язків, у музеях, туристичних агенціях на посаді екскурсовода.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
Практичні заняття	18
Самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
Перший	035 Філологія 035.01 Філологія (українська мова і література)	Перший	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін викон.
<i>Лекційні заняття</i> Поняття літератури діаспори середини ХХ ст. Три етапи української творчої еміграції. План.	Лекція № 1	1. Агєєва В. Олег Ольжич: поет, що обрав солдаську долю. – Режим доступу: https://www.bc.com/ukrain	Прочитати одну із публіцисти- чних статей Олега Ольжича («Українськ- а історична свідомість» або «Хотіння	Опитува- ння студен- тів на закріпле- ння лекції не оцінює-	Згідно розкладу

1. Література української діаспори: від Є.Маланюка до Т.Осьмачки. 2. Літературні угруповання «Празька шеола», «Варшавська школа» 2. Типові риси Модернізму в ліриці Є.Маланюка, О.Теліги, Л.Мосендза, О.Лятуринської, Олега Ольжича. 3. Роль літературних угруповань українських письменників у Падебрадах, Варшаві й Америці для вироблення стратегії і тактики українського Модернізму. 4. Провідна роль Олега Ольжича в діаспорній літературі передвоєнних часів.		ian/blogs-40496260. 2. Ільницький О. Український футуризм (1914-1930) /О.Ільницький; [перекл. з англ. Р. Тхорук]. – Львів: Літопис, 2003. – 456 с. 3. . Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму: [монографія] /Я.Поліщук. – [2-ге вид., доп. і переробл]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. – 392 с. 4. Слоновьовська О.В. Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 - 50-х рр. : Видання друге, доповнене. Монографія / Ольга Слоновьовська. - Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. - 584 с.: бібліографія (у тому числі) - 57 с., показчик прізвищ (у т. ч.) - 14 с..	бути», вміщених у книзі «Цитаделя Духа» (Ольжич О. Цитаделя духа. Братислава: Словацьке педагогічне - вид-во, 1991. 244 с.)). Написати відгук на опрацьовану статтю Олега Ольжича	ться, проте творча ініціатива й активність зараховується в оцінку на практичному занятті.	
Микола Костомаров та Євген Маланюк як основоположники	Лекція № 2	1. Білокінь С. Вояк української культури.	Законспектувати філософську статтю: Слоновьовс	Опитування студентів	Згідно розкладу

ідейно-політичного міфу України XIX та XX ст в есеїстиці та культурології. План 1. Аналіз літературознавчої статті Ольги Слоньовської «Авторський ідейно-політичний міф України XX ст. Євгена Маланюка» 2. Від Костомарового «Закону Божого» до Маланюкових статей про Б. Хмельницького та І.Мазепу. 2. Авторський ідейно-політичний міф України Є. Маланюка. 3. Творчість поетів Є.Маланюка в 11 класі згідно чинної програми.		Маланюк Є. Книга спостережень. Київ: Аттика, 1995. С. 3 – 8. 2.Гудзенко - Александрук О В'ячеслав Липинський як ідеолог українського державотворення – URL: C:/Users/User/Downloads/Nvvn um_2013_9_4.pdf 3. Маланюк Є Нотатники (1936 – 1968): Документально-художнє видання / Біографічний нарис, вступні статті, підготовка текстів, упорядкування та примітки Леоніда Куценка. Київ: Темпора, 2018. 336 с. 4. Слоньовська О.В. Особливості міфологічної критики як літературознавчого аналізу художніх текстів української діаспори / Ольга Слоньовська // Прикарпатський вісник НТШ Слово. – 2019. - №3(55) – С. 275 – 282.	ька О. В. Авторський ідейно-політичний міф України XX ст. Євгена Маланюка / Ольга Слоньовська // НАУКОВІ ЗАПИСКИ. ACADEMIC NOTES – Серія: Філологічні науки – Випуск 184 (2019). – Кропивницький, 2019 – С. 56 – 62. Підготувати письмовий відгук про цю статтю. Опрацювати літературу, рекомендовану до ознайомлення: . 2 год. 1. Маланюк Є. Буряне поліття, Маланюк Є. Книга спостережень. Київ: Український письменник, 1992. С. 11 – 27. 2. Неврлий М. Муза болю, гніву, боротьби: Є. Маланюк. Маланюк Є. Поезії. Київ: Український письменник, 1992. С. 5 – 30.	тів на закріплення лекції не оцінюється, проте творча ініціатива й активність зараховується в оцінку на практичному занятті.	
Українські письменники-емігранти	Лекція № 3.	1. Іван Багряний та українська	Ознайомитися (на вибір студента) з 1-3	Опитування	Згідно розкладу

«третьої хвилі». Іван Багряний. План. 1. Іван Багряний – найталановитіший і найсвідоміший письменник-модерніст української діаспори. 2. Поняття автобіографічного художнього твору. Біографічні моменти у романах І. Багряного «Сад Гетсиманський» і «Тигролови» 3. Випадковий літературний резонанс чи художня знахідка. Причина популярності роману «Тигролови» за кордоном. Переклади твору німецькою, англійською та голландською мовами. 4. Поетика назв романів «Сад Гетсиманський» і «Тигролови» в перекладах. Доречність корекції назв у перекладах 4. Творчі експерименти Багряного-модерніста. Роман-вертеп І. Багряного «Розгром». Авторська позиція в письменницькій		політична думка: дискусія у Національній Спільноті письменників України, яку вела Олена Логвиненко і в якій взяли участь Іван Дзюба, Анатолій Лисий, Леонід Череватенко, Олександр Шугай, Анатолій Дністровий, Андрій Кочур, Олексій Доля, Ніна Гнатюк, Марія Кочур // Літературна Україна. – 2001. – 25 жовтня. – С. 8,10. 2. Коцарев О. Іван Багряний. Біг над прірвою від Охтирки до Нового Ульма // Історична правда. – 2020.- 14 січня. – Режим доступу: https://www.istpravda.com.ua/articles/2018/12/14/153412/ 3. Слоновьовська О. Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 – 50-х років ХХ ст.):	позиціями рекомендованої літератури. 1. Письмово опрацювати поетику назв роману І. Багряного «Тигролови» в іноземних перекладах («Закон тайги», «Любовови», «Мисливці і впольовані»). 2. Гаврильченко О., Коваленко А. «Огненне коло» Івана Багряного. Київ. 1991. № 3. С. 92–96. Підготувати усний виступ про цю статтю.	студентів на закріплення лекції не оцінюється, проте творча ініціатива й активність зараховується в оцінку на практичному занятті.	
---	--	--	---	---	--

стиль.		монографія. Івано- Франківськ: Місто НВ, 2016, 584 с.: бібліографія (у тому числі) 57 с, показчик прізвищ (у т. ч.) 14 с. З.Шугай О. Іван Багряний, або Через терни Гетсимансько го саду. Київ : Рада, 1996. – 480 с.			
Іван Багряний- поет і твір про бій під Бродами «Огненне коло (Повість про гнягелю під Бродами)» План. 1. Громадянка лірика Івана Багряного. Випадки національно- патріотичні мотиви. 2. Специфіка роману «Огненне коло» 3. Образи українських героїв Романа та Петра Стояна.		1. Багряний І. Золотий бумеранг та інші поезії /Іван Багряний.– К. : Рада, 1999.– 679 с. 2.Дзюба І. Бронебійна публіцистика Івана Багряного. – Режим доступу: https://day.kyiv.ua/uk/library/books/bronebiyna-publicistika-ivan-bagryaniy . 2. Слоновьська О. Особливості застосування інструментарію методології мітологізму для аналізу літератури української діяспори 20–50- х років ХХ ст. <i>Spheres of</i>	Бути готовим до розв’язання проблемних ситуацій згідно теми лекції на етапі закріплення вивченого. 2 год. Законспету вати статтю І.Дзюби «Бронебійна публіцистика Івана Багряного» Зробити письмовий літературно- композицій ний аналіз одного вірша І. Багряного (на вибір) або його ж поєми «Антон Біда – герой труда» цього поета напам’ять.	Опитува ння студен- тів на закріпле ння лекції не оцінює ться, проте творча ініціати ва й актив ність зарахову ється в оцінку на практич ному занятті.	Згідно розкладу

		Culture. Volume XI. Lublin: Branch of Ukrainian Studies of Maria Curie-Sklodovska University in Lublin, 2015. С. 174–186.			
Майстри «великої української діаспори» як домінянти на премію Нобеля. План 1. Улас Самчук і його епічна творчість. Особливості авторської біографічної роману-тетралогії «Волинь». 2. Суголосність і відмінності першого роману тетралогії «Волинь» – «Куди тече та річка» із повістю О.Довженка «Зачарована Десна» 3. Основні риси авторського стилю Уласа Самчука	Лекція № 5.	1. Бикова Т. “І встали гори, і промовили...”: художнє відображення національно-визвольних змагань 1918 – 1919 рр. у гуцульському тексті Уласа Самчука / Тетяна Бикова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство: збірник наукових праць / за ред. д.ф.н. Ткачука М.П. – Тернопіль:	Законспектувати й усно висловити власну думку про статтю Ольги Слоновьовської «Синдром піфії» як провідницькі можливості міфологічного мислення та метафізика творчості письменників української діаспори 20-х – 50-х років XX століття» (Вісник Прикарпатського ун-ту. Філологія. 2014–2015. Випуск 42–43. С. 92–96).	Опитування студентів на закріплення лекції не оцінюється, проте творча ініціатива й активність зараховується в оцінку на практичному занятті.	Згідно розкладу

		ТНПУ, 2015. – Вип. 42. – С. 28 – 32. 2. Кралюк П. Літописець українського простору // Дзеркало тижня. – 2019. 27 грудня. – Режим доступу: chrome- extension://mhjf bmdgcfjbbpaeoj ofohoe fgiehjai/i ndex.html 2.Люди правди: Улас Самчук. – Режим доступу: http://www.me mory.gov.ua/ne ws/lyudi-pravdi- ulas-samchuk			
Улас Самчук. Роман про голодомор в Україні в 1932 - 1933 рр. План 1. Сюжетно- композиційні особливості роману «Марія». 2. Пообразна характеристика твору. 3. Радянська влада й комуністи в романі. 4. Суголосність роману У.Самчука «Марія» з романом В.Барки «Жовтий князь»	Лекція № 6.	1.Кралюк П. Письменник Улас Самчук. Його творчість вимагають повернути до шкільної програми // суспільство. – 2020. – 12 січня. – Режим доступу: https://www.radi osvoboda.org/a/ 30152420.html 2. Свідок Апокаліпсису: 110 років тому народився автор роману «Жовтий князь» Василь Барка. – Режим доступу:	Прочитати (на вибір студентів) один із романів («Куди тече та річка» У.Самчука» або «Жовтий князь» В.Барки). Написати рецензію на один із прочитаних романів.	Опитува ння студен- тів на закріпле ння лекції не оцінює ться, проте творча ініціати ва й актив ність зарахову ється в оцінку на практич ному занятті.	Згідно розкладу

		http://www.memory.gov.ua/news/svidok-apokalipsisu-110-rokiv-tomunarodivsyavtor-romanuzhovtii-knyazvasil-barka			
Практичні і заняття	Практичні заняття №№ 1 – 2.			Максим. оцінка – 5+5	Згідно розкладу
Лірика і «мала проза» Олега Ольжича. Новаторство. Модернізм План 1. Філософський аспект лірики Олега Ольжича. Порівняльний аналіз поетичних набутоків О. Ольжича й юного Павла Тичини. 2. Цікаві біографічні дані про поета. Участь Олега Ольжича в УПА, революційна діяльність в окупованому німцями Києві, тяжкі переживання з приводу смерті в Бабиному Яру Олени Теліги, мученицька загибель у фашистському концтаборі Заесенгауз. 2 Основні віхи життя і творчості Олега Ольжича як взірця служіння	Практичне заняття №1	1. Агеєва В. Олег Ольжич: поет, що обрав солдатську долю. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-40496260. 2. Слоньовська О.В. Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 - 50-х рр. : Видання друге, доповнене. Монографія / Ольга Слоньовська. - Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. - 584 с.: бібліографія (у тому числі) - 57 с., покажчик прізвищ (у тому числі) - 14 с. 3. Червак Богдан Поет національного героїзму// Історична правда. – 2020. – 12 січня. – Режим доступу:	Уважно проаналізувати художні тексти збірки «Рінь» та «Цитаделя духа» й підготувати кожне із запропонованих у плані питань. 4 год. Користуючись мережею Інтернет, переглянути документальний фільм «Ольжич» (2004). Написати рецензію на цю кінокартину.	5 балів	Згідно розкладу

Україні. 3. «Мала» проза Олега Ольжича. Іван Багряний- поет і публіцист План 1. Українські поети-трибуни діаспори: Олег Ольжич, Іван Багряний. 2. Аналіз поетичної спадщини Івана Багряного. Паралелі з раннім Павлом Тичиною та Володимиром Свідзінським. 2. Публіцисти ний памфлет Івана Багряного «Чому я не хочу вертатися в СРСР?» Суголосність із «Щоденником» Олександра Довженка. 3. Порівняльний аналіз публіцистики Івана Багряного («чому я не хочу вертатися в СРСР?» та Уласа Самчука («На білому коні» та «На коні вороному»)).	\ Практичне заняття №2	https://www.istpravda.com.ua/articles/2012/08/27/92187/ 1. Багряний І. Морітурі. <i>Багряний І. 3 камери смертників. Гуляй-Поле. Морітурі.</i> Львів: Сполом, 2000. С. 27– 159. 2. Багряний І. Публіцистика./ І. Багряний. – К., 1996– 856 с. 2..Публіцистика Івана Багряного: концепції протиріч чи ідеї боротьби. – Режим доступу: https://naub.ua.edu.ua/2014/publishsystyka-ivana-bahryanoho-kontseptsiji-protyrich-chy-ideji-borotby/ 3. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографіч ні відомості / Упорядк. В. А. Просалової. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. – 516 с. 4. Лис	Прочитати (на вибір) один із публіцистичн их текстів (О.Ольжич «Українська історична свідомість», І.Багряний «Чому я не хочу вертатися в СРСР?» або Улас Самчук «На коні вороному2)	5 балів	Згідно розкладу
---	--	---	--	----------------	----------------------------

		Володимир «Броньбійна публіцистика» - Улас Самчук. – Режим доступу: http://incognita. day.kyiv.ua/bron ebijna- publiczistika.- ulas- samchuk.html			
	Практичні заняття №№ 3 - 4.			Максим. оцінка – 5+5.	Згідно розкладу
Тодось Осьмачка Міфологічне мислення автора. Концепт авторської позиції. Повість «Старший боярин»: історія написання й преміювання. План Унікальність таланту Т.Осьмачки- прозаїка. Осьмачка- модерніст (імпресіоніст). 2.Українська фольклорна демонологія повісті 3. «Старший боярин» і традиції М.Гоголя. 4. Колористика повісті «Старший боярин». 5.Літературні відзнаки. Полеміка про цінність твору.	Практичне заняття №3	1. Скорський Микола Радості і болі рідної землі: Деякі аспекти прози Тодося Осьмачки. – Режим доступу: https://md- eksperiment.org/ post/20161225- radosti-i-boli- ridnoyi-zemli- deyaki-aspekti- prozi-todosya- osmachki. 2. Слоньовська О.В. Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 - 50-х рр. : Видання друге, доповнене. Монографія / Ольга Слоньовська. - Івано- Франківськ: Місто НВ, 2019.-584 с.: бібліографія (у	Підготуватися до всіх питань практичного заняття. Законспекту вати (на вибір студента) одну із рекомендова них викладачем статтю. Прочитати і законспектува ти одну із монографічних робіт : Зборовська Н. «Танцюю ча зірка» Тодося Осьмачки. Київ : Козаки, 1996. 63 с. або Короненко С. Самотній демон української літератури: 105 років від дня народження Т. Осьмачки. <i>Літературна Україна</i>. 2000.	5 балів	Згідно розкладу

6.Юрій Шерех про повість Т.Осьмачки «Старший боярин»		тому числі) - 57 с., покажчик прізвищ (у т. числі)-14 с. 3.Шерех Ю. Поезія ясновишневого вечора. <i>Шерех Ю. Пороги і запоріжжя: Література. Мистецтво. Ідеології:</i> у 3 т. Харків : Фоліо, 1998. Т. 1. С. 278–292.	25 травня. С. 7. Написати короткий відгук на опрацьовану літературознавчу працю.		
Тодось Осьмачка прозаїк міфологічним мисленням. План 1. Художні особливості повісті «Ротонда душогубців» 2.Повість «Ротонда душогубців» як зловісний шарж на сталінську систему. 3.Оповідання «Психічна розрядка Т.Осьмачки як «творча кухня» письменника. 4. Епістолярій як жанр. Листи Т.Осьмачки та їх значення для розуміння долі автора.	Практичне заняття №4	1.Осьмачка Т. Ротонда душогубців. Торонто [Б. в.], 1956. 365 с. 2.Осьмачка Т. Старший боярин. <i>Осьмачка Т. Старший боярин. План до двору.</i> Київ : Український письменник, 1998. С. 9–99. 3.Осьмачка Т. «Я не мав нагороди за жодну свою книгу»: 12 листів Т. Осьмачки до українського художника і літературознавця І. Кейвана. <i>Слово і час.</i> 2001. № 7. С. 64–72. 4. Поетика	Прочитати оповідання Т. Осьмачки «Психічна розрядка». (<i>Українське слово: хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.</i> : в 4 кн. / упоряд. : В. Яременко, Є. Федоренко. Київ : Рось, 1994. Кн. 2. С. 128–146) і у вигляді твору-роздуму порівняти цей твір з новелою М.Коцюбинського «Intermezzo»	5 балів	Згідно розкладу

		символізму Тодося Осьмачки. – Режим доступу: https://osvita.ua/vnz/reports/ukr_lit/15487/			
Іван Багряний Роман «Людина біжить над прірвою» План 1. Специфіка сприймання митцем-біженцем Другої світової війни. Моменти автобіографізму у творі. 2. Цивільна людина як свідок і жертва всесвітньої бойни. «Свої» і «чужі» у творі. 2. Біблія і Максим Колот. Релігійні мотиви й голографічний образ Бога у творі. 3. Ідея нескореності й вітаїзму. 4. Проблема Фауста й Мефістофеля. 5. Мова роману. Образи-символи.	Практичне заняття №№ 5 – 6. Практичне заняття №5	1. Гришко В. Невгасна віра в людину – Режим доступу: https://md-eksperiment.org/post/20161225-nevgasna-vira-v-lyudinu 2. Слоньовська О.В. Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 - 50-х рр. : Видання друге, доповнене. Монографія / Ольга Слоньовська. - Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019.-584 с.: бібліографія (у тому числі) - 57 с., покажчик прізвищ (у т. числі)-14 с.	Підготовка до всіх завдань плану роботи практичного заняття. Розіграти в особах філософські діалоги між Максимом Колотом і «професором атеїзму» Соломоном (Смирновим).	Максим. оцінка – 5+5. 5 балів	Згідно розкладу Згідно розкладу
«Чернець у миру» - Василь Барка. Роман «Рай» («Земля	Практичне заняття №6.	1. До 110-річчя від дня народження Василя Барки (1908–2003),	Створення індивідуально-групових завдань	5 балів	Згідно розкладу

едемівів» План 1. Показ СРСР як обіцяного більшовиками «раю», в якому годі шукати правди і справедливості. 2. Символіка твору. 3. Наукова кліта в романі. 4. Неодноразові образи радянської молоді		українського письменника, літературознавця. – Режим доступу: https://nlu.org.ua/vustavki.php?id=720 2. Головань Т. Про естетичну концепцію Василя барки – Режим доступу: https://md-eksperiment.org/post/20170311-do-pitannya-pro-estetichnu-koncepciyu-vasilya-barki 3. Чернов Анатолій Провідничий не скаламученого світу» - Режим доступу: http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/providnychyj-neskalamucheno-go-svitu/#.XhsyUPFR3V0	методом проектів на основі художнього тексту роману «Рай» у «малих крупах студентів (3 – 5 осіб).		
Улас Самчук – «обличитель времени лютого» План 1. «Велика» проза Уласа Самчука-модерніста.	Практичні заняття №7 – 8. Практичне заняття №7	1. Бикова Т. «І встали гори, і промовили...»: художнє відображення національно-визвольних змагань 1918 –	Опрацювати такі матеріали про життя і творчість Уласа Самчука: «Люди правди: Улас	Максим. оцінка – 5 + 5. Максим. оцінка – 5	Згідно розкладу Згідно розкладу

Поняття про роман-тетралогію. 2. За кілька кроків до геніальності: методика трактування прози Уласа Самчука. 3. Роман-осяяння про голодомор 1932 - 1933 рр «Марія»: оригінальність сюжетно-композиційних особливостей. 3. Недремна увага автора до тонкощів сюжету й позасюжетних компонентів. 4..Романи про СРСР як тоталітарну державу-тюрму народів: «Волинь», «Чого не гоїть огонь», «На твердій землі». 5. Причини окремих творчих невдач Уласа Самчука		1919 рр. у гуцульському тексті Уласа Самчука / Тетяна Бикова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство: збірник наукових праць / за ред. д.ф.н. Ткачука М.П. – Тернопіль: ТНПУ, 2015. – Вип. 42. – С. 28 – 32. 2. Василишин О. Улас Самчук у політкультурному просторі: до питання про рецепцію Канади Уласом Самчуком / Олег Василишин // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство: збірник наукових праць / за ред. д.ф.н. Ткачука М.П. –	Самчук». – Режим доступу: http://www.memory.gov.ua/news/lyudi-pravdi-ulas-samchuk або		
--	--	--	---	--	--

Мемуаристика й епістолярій Уласа Самчука як дзеркало національної само ідентифікації письменника План 1. Листи як лінза в телескопі бачення митця зблизька. 2. Особливості спогадів про письменника його сучасників. Щоденники і нотатники митця.	Практичне заняття №8	Тернопіль: ТНПУ, 2015. – Вип. 42. – С. 33 – 36. 1. «Неблудний син Великої Волині» – рівняни презентували збірник спогадів про Уласа Самчука. – Режим доступу: https://www.radiosvoboda.org/a/1111590.html 2. Неврлий М. Сім листів Уласа Самчука до Євгена Маланюка / Микола Неврлий // Сучасність. – 1996. – № 3 – 4. – С. 140 – 144. 3. Слоновьовська О.В. Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 - 50-х рр. : Видання друге, доповнене. Монографія / Ольга Слоновьовська. - Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019.-584 с.: бібліографія (у тому числі) - 57 с., показчик прізвищ (у т.	Опрацювати тексти мемуарів: Самчук У. П'ять по дванадцятій: Записки на бігу // Дзвін. – 1995. - № 4. – С. 31-34; № 6. – С. 113-126; № 7. – С. 61-93. Написати короткий відгук про цей твір У процесі аналізу книг використовувати матеріали статей Андрусів С. Модус національної ідентичності: Львівський текст 30^х років XX ст. Л. : Львівський нац. університет ім.І.Франка, Тернопіль: Джура, 2000. 340 с. Грицков'ян Я. Українські католицькі письменники міжвоєнного	5 балів	Згідно розкладу
---	-----------------------------	---	--	----------------	------------------------

		числі)-14 с.	20-тя: Група «Логос». <i>Записки НТШ: Праці філологічної секції</i> . Т. ССХХІХ. Львів, 1995. С. 170-178.		
Особливості інтерпретації творчих набутків Модернізму (на матеріалі прози Василя Барки та Івана Багряного) План 1. Митець-титан: розуміння ролі й місця в літературному процесі діаспори Василя Барки. 2. Модерністська наснаженість прозових художніх текстів Івана Багряного. Громадська діяльність письменника як прояв діяльного патріотизму. 3. Роль і міцце поетичної спадщини цих авторів.	Практичне заняття № 9.	1. Багряний І. «Держить поїзд!»: /ривок із другого тому роману «Маруся огуславка» / Іван Багряний // Іван Багряний І. Вірю! : хрестоматія. – Дейтройт – Х. : Фундація імені Багряного, 2000. – С. 326 – 342. 2. Багряний І. Золотий бумеранг та інші поезії /Іван Багряний.– К. : Рада, 1999.– 679 с. 3. Багряний І. Під знаком Скорпіона: з творчої спадщини письменника: Поезія, проза, публіцистика / упоряд. та авт. перед. О.Шугай. – К. : Смолоскип, 1994. – 240 с. 4. Барка В. Правда Кобзаря / Василь Барка. – Нью-Йорк, 1961. – 289 с. Барка В. Рай / Василь Барка. – Джерсі-Сіті – Нью-Йорк: Свобода, 1953. – 309 с. 5. Барка В. «Я щасливий, бо маю Божу поміч написати твори, про які мріяв» / Василь	У мережі Інтернет знайти інформацію про американські та українські фільми за творами Івана Багряного та Василя Барки й підготувати усні реферати про ці кінокартини. Написати рецензію на одну із літературознавчих праць: 1. Бала клицький М. «Нова релігійність» Івана Багряного / Максим Балаклицький . – К.: Смолоскип, 2018. -373 с. або 2. Жулинський	Максим. оцінка – 5.	Згідно розкладу

		Барка // Літературна Україна. – 1996. – 25 квітня. – С. 7. 6. Іван Багряний та українська політична думка: дискусія у Національній Спілці письменників України, яку вела Олена Логвиненко і в якій взяли участь Іван Дзюба, Анатолій Лисий, Леонід Череватенко, Олександр Шугай, Анатолій Дністровий, Андрій Кочур, Олексій Доля, Ніна Гнатюк, Марія Кочур // Літературна Україна. – 2001. – 25 жовтня. – С. 8,10. 7. Мишида Л. Іван Багряний: таємниці творчої лабораторії; мала проза: монографія / Людмила Мишида. – К. : Український пріоритет, 2014. – 351 с. 8. Немченко І. Вертеп “Розгром” Івана Багряного / Іван Немченко. // Вісник Таврійської фундації. – Вип. 5. – Херсон, 2018. – С.19 – 29.	М. Він – із подвижників Божих: Василеві Барці – 90 / Микола Жулинський // Літературна Україна. – 1998. – 20 серпня. – С. 9. 89. 90. 3. Публіцистика Івана Багряного : концепції протиріччя ідеї боротьби. –Режим доступу: https://naub.ua/2014/publitsystyka-ivana-bahryanoho-kontseptsiji-protyrich-chy-ideji-borotby/		
Самостійно прочитати книгу: Оксани Пахльовської Біном «Україна – діаспора» сьогодні: криза	Самостійна робота		Написати Відгук або коротку рецензію.	Максим альна оцінка – 4 бали	Протягом семестру

і перспектива. Київ : Кієво- Могилянська Академія, 2003. 49 с.					
Опрацювати статтю Леоніда Куценка «Ой та й лютий же місяць лютий!»: історія одного автопро- роцтва Євгена Маланюка. Дивослово. 1997. № 1. С. 7–10.	Самостійна робота		Написати рецензію на самостійно простудійова ну статтю	Максим. оцінка – 3 бали	Протягом листопа- да
Опрацювати книгу Ольги Слоньовської Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 - 50-х рр. : Видання друге, доповнене. Монографія / Ольга Слоньовська. - Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019.- 584 с.: бібліографія (у тому числі) - 57 с., покажчик прізвищ (у т. числі)-14 с.	Самостійна робота		Написати рецензію на на самостійно простудійовану монографію Ольги Слоньовської.	Макси- мальна оцінка – 3 бали.	Протягом першої декади грудня
Перевірка знань з	Контрольна робота, 2 год			Максим. оцінка – 10.	Напри кінці семестру.
Скласти тестові завдання до однієї з тем лекційних чи практичних занять	Ідивідуальна робота			Макси- мальна оцінка – 3 бали.	До кінця семестру
Розробити				Макси-	У

мультимедійні фрагменти для одного з вище названих практичних занять (на вибір студентів)				мальна оцінка – 2 бали	процесі конкретн ого практичн ого заняття
---	--	--	--	------------------------------	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів. Допуск до заліку – максимально 50 балів (оцінки за практичні заняття – 25 балів, за контрольну роботу – 10 балів, за самостійну роботу – 10 балів), за розробку мультимедійних фрагментів – 2, за тестові завдання – 3 бали. Залік – 50 балів. Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).
Вимоги до письмової роботи	Ви обов’язково повинні виконати контрольну роботу, що складається з теоретичного питання та практичного завдання для перевірки навиків і здібностей.
Практичні заняття	Максимальна оцінка за кожне заняття 5 балів, отже, за всі практичні заняття можна набрати максимум 25 балів. До цих балів на практичних завданнях додаються ще 3 бали за тестові завдання (при їх наявності) і 2 бали за створення мультимедійних фрагментів для практичних занять (при наявності інтерактивних засобів). За самостійну роботу можна отримати максимум 10 балів. За контрольну роботу – також 10 балів. Отже ще до заліку можна набрати максимум 50 балів. Залік – також 50 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю (екзамену)	Виконання 50 % завдань.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE> і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4NJsjoX0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ. Студент і викладач повинні уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Забороняються плагіат та списування. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід. Обов’язковим є прочитання художніх текстів, які виносяться на обговорення.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов’язкове.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, усна або письмова відповідь. Обов’язковим є для отримання допуску до екзамену написання контрольної роботи та виконання блоку самостійних робіт.

Викладач гарантує доступність зустрічей як, у межах університету, так і можливість заочної комунікації та консультування (телефон, вайбер, електронна пошта).

8. Рекомендована література

Крім найновішої літератури, запропонованої до кожного практичного заняття, вважаємо за потрібне подати ще й такий список літературознавчих праць:

1. Агеєва В. Жіночий простір: феміністичний дискурс українського модернізму. Київ : Факт, 2003. 319 с.
2. Андерсон Р. Тоталитаризм: концепт или идеология? *Полис. Политические исследования*. 1993. № 3. С. 98–107
3. Астаф'єв О. Лірика української еміграції: еволюція стильових систем. Київ: Смолоскип, 1998. 313 с.
4. Багрянний І. Морітурі. *Багрянний І. З камери смертників. Гуляй-Поле. Морітурі*. Львів: Сполом, 2000. С. 27–159.
5. Балаклицький М. «Нова релігійність» Івана Багряного. Київ : Смолоскип, 2005. 167 с.
6. Барчан В. Творча особистість Тодося Осьмачки: художньо-естетичні та філософські константи: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 01.01.01. Львів, 2009. 36 с.
7. Моклиця М. Міф як альтернативна діяльність у літературі ХХ ст. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2001. № 1. С. 57–67.
8. Моклиця М. Основи літературознавства: навчальне видання. Тернопіль : Підручники&посібники. 2002. 191 с.
9. Слоньовська О. Анатомія національної ідеї в «Огненному колі» Івана Багряного: міфічний аспект внутрішнього і зовнішнього ворога нації. *Дивослово*. 2004. № 1. С. 5–17.
10. Слоньовська О. Архетипна критика – найоптимальніший інструментарій аналізу літератури української діаспори. *Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія*. Випуск 321–322. Чернівці : Рута, 2007. С.15–21.
11. Слоньовська О. Архетипна критика як важлива методологія сучасного літературознавства. *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. 2012–2013. Випуск 38–39. Івано-Франківськ, 2013. С. 24–37.
12. Слоньовська О. Взірець чи аномалія: міф амазонки в українській літературі. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 5. С. 48–57.
13. Слоньовська О. «Встає цитаделя духа – десятки літ боротьби»: урок за творчістю Олега Ольжича. *Дивослово*. 1994. № 12. С. 22–24.
14. Слоньовська О. Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 – 50-х років ХХ ст.): монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2016, 584 с.: бібліографія (у тому числі) 57 с, покажчик прізвищ (у тому числі) 14 с.
15. Слоньовська О.В. Ефект амальгами (Міф України в літературі української діаспори 20 - 50-х рр. : Видання друге, доповнене. Монографія / Ольга Слоньовська. - Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019.-584 с.: бібліографія (у тому числі) - 57 с., покажчик прізвищ (у т. числі)-14 с.
16. Слоньовська О. Ефект дзеркала: natura naturans і natura naturata. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2006. № 2. С. 7–14.
17. Слоньовська О. Еротика як особливість міфічного самовияву героїв у прозі Марка Черемшини і Тодося Осьмачки. *«Покутська трійця» в західноукраїнському літературному процесі кінця ХІХ – початку ХХ століття*. Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2006. С. 379–399.
18. Слоньовська О. Концепція українського села у романі-епопеї Уласа Самчука «Волинь». *Вісник Прикарпатського ун-ту*. Івано-Франківськ, 1997. Випуск. 2. С. 107–113.
19. Слоньовська О. Любов як гріх і як харизма. *Україна: Культурна спадщина, національна свідомість, державність: Ювілейний збірник на пошану члена-кореспондента НАН України Миколи Ільницького*. Львів, 2004. С. 383–394.
20. Слоньовська О. Метафізичні аспекти життя і творчості письменників української діаспори 20–50-х років ХХ століття. *Питання літературознавства : науковий збірник / гол. ред. О. В. Червінська*. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т., 2011. Вип. 84. С.240–246.
21. Слоньовська О. Мистецтво – завжди національне: міфопоетична парадигма переваги

- окупованої нації у повісті-вертепі Івана Багряного «Розгром». *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2009. № 5. с. 96–106.
22. Слоньовська О. Митець, якому випали й дороги, й манівці: метафізичні мандри душі Тодося Осьмачки. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2007. № 9–10. С. 72–90.
23. Слоньовська О. Містика у немістичних творах: від «Зів'ялого листя» до «Похорону». *Українська мова та література*. 2005. Листопад, число 43–44. С. 26–30.
24. Слоньовська О. Міф імені персонажа в літературі української діаспори: етнологічний аспект. *Етнос і культура*. 2005–2006. № 2–3. С. 138–147.
25. Слоньовська О. Міфема і художній текст: особливості, роль, функції найменшого уламку міфу. *Галичина: Всеукраїнський науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис*. Івано-Франківськ, 2011. № 18–19. С.351–358.
26. Слоньовська О. Міфічна Україна давно минулого (арії – скіфи – готи – трипільці – етруски (пелазги)) в ліриці Олега Ольжича. *Вісник Прикарпатського ун-ту*. Філологія. 2009–2010. Випуск 23–24. С. 156–164.
27. Слоньовська О. Міфологія кольору у новелістиці Василя Стефаника. *Шевченко. Франко. Стефаник*. Івано-Франківськ : Плай, 2002. С. 356–381.
28. Слоньовська О. Міфологічна парадигма незалежної України в ліриці Івана Франка, Євгена Маланюка, Івана Багряного та Олега Ольжича. *Дивослово*. 2007. № 9. С. 59–64.
29. Слоньовська О. Міфопоетична парадигма «великого часу» в літературі української діаспори 30-х – 50-х років. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Діалог літературознавства і методики навчання: Шляхи аналізу художнього твору»*. Переяслав-Хмельницький [Б. в.], 2006. С. 48–56.
30. Слоньовська О. Міфологічна парадигма незалежної України в ліриці Івана Франка, Євгена Маланюка, Івана Багряного та Олега Ольжича. *Дивослово*. 2007. № 10. С. 56–60.
31. Слоньовська О. Образи-символи у романістиці Тодося Осьмачки. *Вісник Прикарпатського ун-ту*. Івано-Франківськ, 1999. Випуск. 4. С. 98–107.
32. Слоньовська О. Особливості застосування інструментарію методології мітологізму для аналізу літератури української діаспори 20–50-х років XX ст. *Spheres of Culture*. Volume XI. Lublin: Branch of Ukrainian Studies of Maria Curie-Sklodowska University in Lublin, 2015. С. 174–186.
33. Слоньовська О. Парадигма часу в діаспорній і сучасній українській поезії. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. № 5. С. 2–8.
34. Слоньовська О. «Поезія – Медея, що вбиває дітей своїх»: до питання взаємозв'язку автора та його твору в літературі на рівні міфічного мислення і містичного зрізу. *Українська мова та література*. 2002. Число 4–6 (261). С. 3.
35. Слоньовська О. Подолання людиною простору і часу в міфічному аспекті втечі та митарств. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 3. С. 55–60.
36. Слоньовська О. Подолання людиною простору і часу в міфічному аспекті втечі та митарств: продовження. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 4. С. 68–73.
37. Слоньовська О. Природа геніального, або Дещо з міфології творчості. *Українська мова та література*. 2006. Число 19, травень. С. 3–10.
38. Слоньовська О. Проблема Бога і божественного в міфі про Україну Тодося Осьмачки. *Вісник Прикарпатського ун-ту*. 2005. Випуск IX – X. С. 388–401.
39. Слоньовська О. Своєрідність міфічного мислення Т.Осьмачки у поемі «Поет». *Збірник наукових праць на пошану професора Івана Денисюка / упор. Микола Легкий*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. Т.1. С. 180–185.
40. Слоньовська О. Синдром піфії як провідницькі можливості міфологічного мислення та метафізика творчості письменників української діаспори 20-х – 50-х років XX століття. *Вісник Прикарпатського ун-ту*. Філологія. 2014–2015. Випуск 42–43. С. 92–96.
41. Слоньовська О. Слід невловимого Протея: міф України в літературі української діаспори 20-х – 50-х років XX століття: монографія. Івано-Франківськ ; Коломия : Плай :

Вік, 2007. – 688 с.

42. Слоньовська О. Фольклорно-міфологічний аспект ліричного героя-вісника й автора-вісника у збірці Олега Ольжича «Вежі». *Прикарпатський вісник НТШ*. 2009. № 2(6). С. 199–207.

43. Слоньовська О. Художня еротика: особливості прози Марка Черемшини і Тодося Осьмачки. *Українська мова та література*. 2005. вересень, № 9. С. 13–16.

44. Слоньовська О. «Чи виросла у нас уже Голгофа?»: історичний роман Р.Іваничука «Орда». *Дивослово*. 1994. № 5–6. С. 45–46.

45. Слоньовська О. «Я не геній, синку милий»: кілька зауваг до проблеми геніальності митця. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2007. № 10. С. 23–29.

46. Слоньовська О. «Я не геній, синку милий»: кілька зауваг до проблеми геніальності митця: продовження. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2007. № 11. С. 11–14.

47. Осьмачка Т. «Я не мав нагороди за жодну свою книгу»: 12 листів Т. Осьмачки до українського художника і літературознавця І. Кейвана. *Слово і час*. 2001. № 7. С. 64–72.

48. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / Упорядк. В. А. Просалової. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. – 516с.

Лекція «Поняття літератури діаспори середини ХХ ст. Три етапи української творчої еміграції»

Літератури української діаспори – питома ланка загального літературного українського процесу. Загалом, починаючи з останніх років ХІХ ст. і до середини ХХ ст. існувало три хвилі української еміграції, з яких особливої уваги літературознавців заслуговують лише друга (роки громадянської війни) і третя (кінець Другої світової). Література українського зарубіжжя у першій половині ХХ ст. зуміла сконденсувати у високо художніх творах митців по-зарядянського простору потужний заряд української національної духовності, суттєво відмежуватися від принципів утилітарного реалізму і класового підходу. У порівнянні з літературою радянською, що неухильно сповідувала квазіпринцип соціалістичного реалізму, література української діаспори виявилася виразно іншою не стільки властивою їй тематикою творів і запропонованими потенційним читачам для розгляду й інтерпретації актуальними проблемами, скільки метафізичним світоглядним концептом, унікальним актом витворення повноцінного літературного консолідуючого вітаїстичного міфу України й появою образів-характерів й образів-типів таких героїв, які аж ніяк не почувалися покірними жертвами чи прислужниками колонізаторів у жорстокому для українців світі. На рівні метафізичної спокути прорахунків і гріхів нації яскраві й сильні духом персонажі-особистості реально уможлилювали побудову незалежної України в недалекому майбутньому.

Література української діаспори на важливих зрізах обсервації характеризувалася тими внутрішньотекстовими особливостями, які в літературознавчих дослідженнях однозначно підпадають під методологію міфокритики, адже провідну роль тут відігравали: а) міфологічне мислення; б) здійснені письменниками інтерпретації та переформатування загальновідомих міфів; в) вдало використані у художніх текстах міфологеми, міфемі, міфологічні алюзії, візії, сні, осяяння, фрейми, патерни, компоненти рефреймінгу, концепти, домени.

Письменники українського зарубіжжя, крім цілого набору сприятливих об'єктивних факторів, що спонукали їх до творчості власне у міфологічному ключі, володіли ще й дієвими важелями суб'єктивного плану. На відміну від українських радянських письменників, які мусили більшою чи меншою мірою улягати в прокрустове ложе «соцреалізму» й постійно відхрещуватися від Модернізму, як прояву буржуазного мистецтва, у митців-емігрантів ніхто не відбирав права на свободу слова й, що для митця чи не найбільш важливо, на свободу совісті: можливості проявляти себе віруючою людиною, покладатися на Бога в часи усіх творчих рішень і моделювань художніх світів,

почуватися співавторами Бога і уже з цієї причини набагато стійкіше протистояти Силам Зла, ніж це міг робити митець, вихований у атеїстичному суспільстві й автоматично нехтуючий протистояння Добру інфернального Зла. У діаспорі ніхто не забороняв українцям любити свій рідний край (хай навіть дуже далекий, заокеанський) і власний народ, синівські почуття до представників якого зростали прямопропорційно до тих страждань нації, що вона терпіла, будучи окупованою як не червоним, то коричневим, а тоді знову червоним колонізаторами.

Діаспора володіла не тільки тим, «чого бракувало, власне, самій Україні: консолідованою, едичійною, інституційною і фінансовою основою своєї наукової та культурної діяльності» [624, с. 18], а й значно важливішим: за кордоном можна було без жодних перестрашувань і побоювань публікувати все, що диктувала українському письменникові і його свідомо авторська позиція, і навіть його підсвідомість. З цієї причини «діаспора зуміла бути медіумом між Україною і світом у найстрашніші часи: в період Другої світової війни і повоєнного сталінізму, в добу гротескових хрущовських реприз і тупого брежнєвського консерватизму... Найголовніше ж те, що Винниченко і Лисяк-Рудницький, Багряний і Маланюк серед катастроф ХХ століття мали мужність казати правду — і казати її в очі як своїм землякам, так і зовнішнім, так би мовити, реципієнтам» [624, с. 18]. Таке явище мало в своїй основі не тільки риси знання, набутого життєвим досвідом, а й проявляло виразний апріорний характер, без чого, власне, не існують повноцінні прояви літературного таланту взагалі.

Пригадаймо, ще І. Франко наголошував на провідній ролі сугестії в процесі натхнення [841, с. 66]. Й хоча міфологічне мислення авторів художніх текстів часто-густо не стикується з життєвою правдою, саме художня правда ставала набагато дійовішим ключем до розуміння читачами того, *що мав на увазі й що хотів сказати* письменник. Коли Ю. Шерех визнавав, що поняття «плану до двору» в Т. Осьмачки не стільки відповідає економічно-юридичним санкціям окупаційного режиму, які реалізуються через накладення непосильних податків і визискування українського селянства аж до репресій, ув'язнень і виселення, скільки означає «розлюднення людини» [926, с. 183], коли цей же критик зауважував, що в реальності «не могло бути таких представників влади, які б скидали непокірних селян з кручі в річку, бо ті представники самі трусилися перед ГПУ-НКВД, і всі свої жертви мусили віддавати туди» [926, с. 182], що не мав уповноважень комуніст Тюрін відкривати будинки розпусти для обслуговування районного начальства, то цими аргументами літературознавець і критик аж ніяк не заперечував того, що Осьмаччина художня версія «змушує вірити в найдикші речі, яких ніколи не було в дійсності, але які могли бути, бо вони впливають із суті Системи» [926, с. 185]. Чи не з подібного приводу Теодор Адорно теж прийшов до афористичного висновку, що об'єктивність художніх творів залишкове визначення, адже «промовляючи, художній твір стає чимось, що рухається в собі» [9, с. 239], а «ілюзорність художніх творів, ілюзія їхнього буття-в-собі вказує на те, що в тотальності свого суб'єктивного опосередкування вони беруть участь в універсальному контексті реїфікації¹» [9, с. 230]. Якщо ж українських діаспорних митців світ і Україна в певні історичні моменти й не чули, то саме і тільки тому, що й «політичні симпатії, і навіть солідарність у цьому світі були майже цілковито підпорядковані вищезгаданим «схемі історії союзників» [624, с. 18], але це аж ніяк не означало, що зреалізована Силами Провидіння місія мала виявитися сізифовою працею. Творчі потуги митців діаспори готували ґрунт і фундамент для відреставрованого Домену Української Держави на місці зруйнованого трьохсотлітньою окупацією метафізичного українського національного житла, впорядковували профаний

¹ Реїфікація — уречевлення, перескерування; перехід внутрішньої активності суспільної людини до її предметно-практичних дій; реїфікація підтримує стосунки людини у світі, гарантує передбачуваність середовища і комунікабельність соціуму.

простір, яким стала Радянська Україна з причини свого колоніального становища, атеїстичної пропаганди й тотальної заборони її населенню самоідентифікуватися.

Невтомно і натхненно надаючи споконвічній екуменічній українській території ознак Богом даної «Землі Обітованої», отже, простору сакрального, письменники української діаспори вели мову про харизматичного лідера й активізували внутрішню готовність народу вирішувати власні державні справи й проблеми самостійно, без втручання ззовні. У консолідуючому національному міфі, що його у 20–50-х роках витворила література української діаспори, присутність і опіка Богом України й українців відчувалася практично завжди. Герої художніх текстів українських митців-емігрантів сильні насамперед тим, що вони, повністю покладаючись на Бога, не обирали для себе роль жертви чи іграшки в руках фатуму, а відверто протистояли узагальненому образу диявола як національного, соціального і метафізичного зла, вступаючи з ним у протистояння. Міфологічні розв'язання проблем Фауста й Мефістофеля, бича Божого, захисту й збереження національних Доменів Української Нації: Домену Української Мови, Домену Української Моралі, Домену Українського Мистецтва, Домену Української Історії, Домену Української Науки, Домену Української Сім'ї, Домену Українських Збройних Сил, Домену Української Освіти й Етнопедagogіки і т.п., а також міфопоетичної парадигми феномена переваги окупованої нації над окупантом, гендерних стосунків у параметрах національного міфу однозначно вказували на те, як *має бути*, а не як є чи як вірогідно може бути з огляду на безмежну кількість причин. Підтекст літературних творів української діаспори багаторазово підтверджує, що міфологічний імператив не передбачав ні коригування, ні будь-яких відмовок, зволікань або пояснень.

Літературний міф красного письменства української діаспори окреслював національне майбутнє рідного народу не як одну із багатьох можливостей, що бере свій початок у заданій точці історичного перебування, а як найоптимальніший з усіх, найбільш продуктивний і прогресивний шлях по висхідній через боротьбу й здобуття Україною державності — аж до повного розквіту Української держави. Саме з цієї причини У. Самчук, І. Багряний, В. Барка, Є. Маланюк, О. Ольжич в проаналізованих нами художніх творах не тільки пропонували художню іпостась тієї української людини, яка стане взірцем для наслідування реальними тисячами і тисячами живих українців у недалекому майбутньому, а й розвінчували фрустраційні ворожі міфи про українську меншовартість, недолугість, флегматичність, руйнували підвалини занепадницького українського міфу, скомпонованого у виїмково безпросвітних і мінорних за тональністю художніх текстах українськими митцями з мазохістським ухилом світобачення ще в ХІХ столітті при цілеспрямованій допомозі інфернальних сил. Ядро національного вітаїстичного міфу, витвореного літературою української діаспори, при тому, що окремі його складники, закономірно, розробляло й материкове красне письменство, а найчастіше й найоптимальніше — М. Стельмах, О. Довженко, П. Загребельний, Л. Костенко, Вал. Шевчук, В. Дрозд, незважаючи на десятки об'єктивних перешкод для реалізації такого завдання на практиці, не втратило своєї потужності й досі, а тому в сьогодиншній літературі спричинюється до цікавих міфопоетичних парадигм у творах Ю. Андруховича, О. Забужко, В. Герасим'юка, І. Малковича, М. Матіос, через їхні художні тексти знаходить підсвідомий вплив на високоінтелектуальних читачів нової генерації. Єдиною заувагою вкотре залишається те, що митці, які оперують пророчною інформацією з Небесного Архіву, мусять бути гранично обережними, щоб не реалізувати підказок інфернального дна навіть тоді, коли патріотичний біль і розпач за пережите рідною нацією бере гору над здоровим глуздом. Ю. Шерех справедливо наголошував: «Творчі, значущі міфи завжди були сильні тим, що вони краще і глибше бачили правду, ніж її можна вздріти в газетних звітах. Але нема такого творчого міфу, що виріс би з почуття помсти, яке перемогло почуття правди. Такий міф небезпечний потрібно: для поета, для літератури, для нації» [926, с. 190]. Народжений уявою і творчим генієм українських діаспорних письменників ХХ століття консолідуючий національний міф України став

продовженням міфу незнищенності українського народу й здобуття ним державності та входження в когорту найпотужніших духовно народів світу, належно розробленого ще Т. Шевченком. Тяглисть і дивовижна смислова ідентичність багатьох міфопоетичних парадигм, концептів, міфологем і міфем однозначно доводять просторово-часову єдність і спадкоємно передавану з покоління в покоління національну ідею в усій новій українській літературі, власне, від Шевченка до теперішнього часу.

Інша річ, що справжньої вартості консолідуючому вітаїстичному національному міфу в українській літературі не відразу була складена ціна. Запекла й навіть далеко не завжди наукова дискусія навколо перших ластівок у дослідженні літературних текстів за допомогою на той час далекого від досконалості інструментарію архетипної критики (праці О. Забужко та Г. Грабовича) наочно продемонструвала, що значна частина українських літературознавців не може або принципово не хоче позбуватися матеріалістичного світосприймання і визнає виїмково ті літературознавчі методології, які у своєму розпорядженні мають не апіорні, не абстрактні й не трансцендентні, а тільки цілком конкретні, матеріалістично виражені ознаки й таку ж доказову базу. Втім, хоча раціональний метод завжди ґрунтувався на інтелектуальних потугах й технічному прогресі, аргументації й достовірності теорії, перевіреної практикою, навіть він ніколи категорично не заперечував транскультурної об'єктивності й різних, у тому числі ідеалістичних, методологічних підходів до явища пізнання й розуміння (що зовсім не вважалося похідним від раціоналізму, оскільки найчастіше саме розуміння передувало раціональному осмисленню), а також, із точки зору раціоналізму, ледве не містичного осягання геніальних істин й осягання геніальними відкриттями кращих представників людства.

Міфологічне мислення виникло значно раніше від раціонального й тільки у значно пізніші часи, вже при суттєвій перевазі раціонального, опинилося на маргінесі, проте й у такому випадку ніколи не зникало зовсім, навпаки, постійно жило собою мистецькі твори й тліло, наче жар у вигорілому вогнищі, щоб при першій слушній нагоді взяти закономірний реванш і спалахнути з новою силою. Ось чому в довготривалі й невимовно складні роки бездержавності, репресій, голодоморів, двох світових воєн, «голої і голодної» незалежності України кінця ХХ століття, що призвело до небажаної за діапазоном нової хвилі трудової еміграції, перетворення українців у наймитів усіх америк, європ, азій і африк, Помаранчевої революції і Революції Гідності, кровопролитної війни на Донбасі не що інше, як консолідуючий вітаїстичний національний міф України не тільки не дозволив нашому народові опустити руки, зневіритися, zdeґрадувати, а належно заактивізував й злутував націю до нечуваної консолідації всередині другого десятиліття ХХІ століття, перетворивши її в націю політичну, чого ніхто як серед найоптимістичніших материкових українських, так і закордонних політологів не міг навіть припустити.

Ми спробували, належно й активно задіявши наукові набуток зарубіжних й українських філософів, культурологів, етнографів, відомих психоаналітиків, теологів і літературознавців, у нашому дослідженні якомога ефективніше увиразнити суть консолідуючого національного міфу України на матеріалах тих художніх текстів ХХ століття, що оптимально надавалися для такого аналізу, власне, лірики й прози української діаспори 20–50-х років ХХ століття. Поставлена нами мета наукового літературознавчого дослідження, закономірно, передбачала вирішення заявлених нами у «Вступі» найважливіших для розуміння авторського консолідуючого міфу України завдань. Нами було доповнено існуючий інструментарій міфокритики, укомплектовано й систематизовано його; на матеріалі творів української діаспори 20–50-х років ХХ століття дешифровано езотеричну ідею консолідуючого вітаїстичного міфу України в ліриці та прозі тих митців, які феноменально володіли міфологічним мисленням; з'ясовано специфіку художнього моделювання концепту України як вічної прабатьківщини (Землі Обітованої української нації); вияснено специфіку Домену Української Держави та його найважливіших складників; окреслено сфери

трансцендентного впливу на людину соціальну й людину політичну метафізичного Домену Української Нації та насамперед Домену Національної Моралі, Домену Національного Мистецтва та ін., — а також доменів тих нацменшин, які проживають на території України, і негативний вплив на представників поневоленого народу доменів колонізаторської нації; проінтерпретовано метафізичну природу творчості насамперед як трансформацію трансцендентної сутності міфу в реалії фізичного світу через високохудожні літературні тексти; розглянуто інтимну лірику з виразними елементами містики як відбиток набутого душею геніального митця досвіду від її ж морального вибору під час метафізичних мандрів, а також проаналізовано «ефект дзеркала» і «хрію імені» в художніх текстах; дано оцінку концептам астральної і реальної України, внутрішнього і зовнішнього ворога бездержавного народу; визначено межі понять «Свого» і «Чужого» й пояснено феномен переваги окупованої нації; проаналізовано проблему любові як гріха і харизми та співвідношення духовного і плотського в гендерному питанні; гранично виокремлено найважливіші складники консолідуючого позитивного міфу; вияснено проблеми Бога та ієрофанії, протистояння Фауста і Мефістофеля як основних колізій морально-етичного вибору людини в умовах бездержавності її нації; дано оцінку витворенню образу України майбутнього як міфологічної гарантії вічного існування української нації на прабатьківській землі.

Слоньовська Ольга Володимирівна